

Lo Somatent

DIARI REGIONALISTA Y D' AVISOS Y NOTICIAS

Any XII

Reus Dimars 29 de Juny de 1897

Núm. 3302

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Reus, un mes. . . . . Ptas. 3'50
n provincies trimestre. . . . . 10'
Extranger y Ultramar. . . . . 15'
Anúncis, & preus convencionals.

Administració y Redacció

PLASSA DE LA CONSTITUCIÓ, (PORXOS)

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

En la Administració d'aquest diari y en las principals llibreries d'aquesta ciutat y de fora.
En Barcelona, litografia Mallofré, carrer Junquera, 6.
No s' retornan los originals encara que no s' publiquin.

• SE • RETRATA •
TOTS LOS DIAS, FESTIUS Y
LS LABORABLES A PE-
TICIO.
NOVAS FOTOGRA-
FIAS EN CO-
LORS. OPERA tots
LOS DIUMENGES.
TORRES, FOTOGRAFO
Passaig de Mata, 12,
REUS
dias de despalg tots los festius

SECCIÓ DOCTRINAL

La noblesa catalana

Ells se vulgueren apartar
é per meteren confondre é
delir aquell home é aquella
casa, é nostre senyor Deu á
confusos é delits é llurs ca-
ses é stats.

Scriptura privada sobre la fi del Comte d'Urgell.—p.56.

La noblesa catalana ja no es ni noblesa ni catalana. Es una mena de momia com las de Egipte. Avans era una cosa viu, fort, musculós; varen tranxerli l'esperit, y lo temps l'ha convertit en pergami brut, vell, rebregat, que embolica 'ls ossos d' un cadavre. Va dexar de ser catalana y ja no es res.

La noblesa forma un dels dos cercles superiors del poble, en los quals encarna una consciencia més clara de la nacionalitat, una visió més perfecte del passat y del pervindre de la nació, de sa direcció política, de sa vida tota. Aqueixa consciencia de la vida nacional es lo nervi, l'ánima de totes las aristocracias.

Una aristocracia es aristocracia, en quant participa en un grau més intens y més enlayrat de la vida de son poble, en quant sent aquesta vida més que las altres classes socials, en quan está més que cap altra possehida per l'esperit de la nacionalitat á que pertany. Mes, tan bon punt cedeix al exotisme, y s' divorcia del pensar y del sentir de la seva terra, pert lo dret á actuar com á classe directora, li fugen de las mans las funcions públicas, dexa de satisfer sa missió social, y al perdre tot axó pert tot lo que la sostenia, y de dia en dia va aclipsanse son esplendor, va desaparexent son prestigi y sas riquesas, y acaba essent aborrida per las altres classes, mentre puja y s'enlayra á son costat la nova aristocracia destinada á substituhirla.

Per axó hem dit al comensament que de noblesa catalana no n' hi ha. Exa noblesa catalana la que, al voltant del rey En Jaume ó del rey En Peré, menava al poble á la conquesta de Mallorca, de Valencia y de Sicilia; noblesa catalana la que en las embaxadas y en los consells dels reys catalans feya triomfar en l'exterior la nostra política nacional; noblesa catalana la que en las Cort llegislava fent lleys catalanas y en sos palaus protegia y encoratjava als artistes de la terra y als poetes y prosadors de nostra llengua; noblesa catalana la que, dirigida pel comte de Pallars, se redressava valenta y decidida davant dels tirants enemichs de la llibertat de Catalunya; pero no ho es, ni pot ser-ho, ni ho será may la dels perfumats gentilhomes qui s' vincien y cohregen per las antésales dels dominadors de nostra patria, ni la dels que en la capital de Catalunya estrafan ab ridicoles posturas, ab encogiment de provinciano, los mérits y 'ls defectes dels aristócratas de la Cort.

Ells han contribuít més que ningú á la decadencia

de Catalunya, ells son avuy de las forgas més contraries al seu renaixement. No s' han adonat de que la academia de Catalunya havia sigut també la seva decadencia, ni de que la renaixensa de Catalunya podria ser també son renaixement.

Los nobles catalans eran en la nostra terra lo que 'ls nobles inglesos son dintre d' Inglaterra. Si la constitució política de la societat catalana hagués seguit sa natural evolució en lo curs del temps, es indubtable que hauria conservat y solidat la alta missió que sempre ha exercit en los paissos veritablement lliures, la Inglaterra per exemple. Pero va perdre la llibertat, la direcció de si mateixa, y la aristocracia que strela per l' esplendor de la dinastia regnant, tou la primera en castellanisarse, va ser també la primera en sufrirne las conseqüencias.

La major part de las grans casas han desaparegut, s' han fos en la noblesa castellana, y avuy ja ni 'l record ne queda. Si 'ls il·lustres Cardonas y Moncadas y demés eminentíssims capdills de la nostra aristocracia tant cuydadosos de la perpetuitat de son nom y sas llinatjes, vegessin que las familias castellanas que 'ls han heretat no 'ls estiman ni consideran, los arreconan, los deixan en l' obdit, y ostentan no mes sos títols y apellidos castellans, renegaran dels descendents que van contraure tant funestas alianças, y ells mateixos se penedirian també d' algunas de las complacencias y debilitats que en vida tingueren.

Las casas nobles de segona y tercera fila donaren encara á Catalunya, després del aniquilament d' aquelles grans baronias, valents defensors y martirs, y foren fins a la guerra de successió un dels puntals de la autonomia del nostre poble; mes la majoria d' ellas, varen ser instrument de castellanisació y nucle del partit castellanista, que felicitava en totes ocasions la tasca dels vencedors.

Peró los succehí lo que forsosament devia succehirlos. Allunyats de la atmósfera propia de las aristocracias, allunyats de la vida política nacional, aqueixos llinatjes han degenerat d' una manera llastimosa. Ja no son bons pera manar exércits, ni exercir embaxadas, ni per conreuhar la llengua, ni reformar lo dret de son país; ni son bons tampoch per lluytar ab las armas d' avuy: la inteligencia, 'l caràcter, 'l enginy dels negocis; ja no son en sa majoria més que «putxinellis» de saló, ab cervell de «modisto», que totes las cuestiones tractan y consideran desde 'l punt de vista de la moda, del «chic»; que renegan de sa patria y van contra d' ella y á favor dels que la oprimeixen, que s' amagan de ser catalans y vesteixen son esperit y sa llengua á la castellana per las mateixes rahons de tocador que 'ls mouhen á cambiar de barret ó de corbata.

Pobre noblesa catalana! Se descompon depressa, depressa. Alguns anys enrera representava un partit conservador que, no obstant sa insuficiencia, exercia una influencia saludable, conservava 'l culte d' algunas tradicions, com la de la familia y la religiosa, y possehia certa serietat de caràcter y de judici, que malgrat en falsa posició social, li comunicava algún prestigi. Avuy, l' acanallament es tant extraordinari, que 'l seu orgue, lo representant de son criteri, ó potser lo director ó creador de son criteri (se s' en pot dir criteri sense desnaturalisar la paraula) es lo *Noticiero Universal*, l' orgue de las classes passivas y activas de la burocracia espanyola, y sa literatura dels folletins de diari, y sa filosofia la metafisica (!) d' en Coria, y sa música favorita las tonadas flamencas de *La Verberna de la Paloma* ó del *Duo de la Africana*; y tota sa funció social, lluhir son desenfeynament estéril en passeigs y teatres y exhibir sa vergonyosa decadencia, arreplegant celadurias y altres engrunas captiadas á forsa de humillacions davant del cacich de la provincia.

Lo renaixement catalá ha arribat pera la nostra aristocracia massa tart; ja ni esma té pera compéndrel, quant menos forsas pera seguirlo, y aixís se dona 'l cas de que 'l combatin ó li siguin refractaris las familias que més ne beneficiarian, las que portan los noms

més que treballaren per Catalunya y la cultura catalana en las épocas passadas.

Algunas, no obstant, encara hi son á temps, encara poden aturarse en la devallada degeneració per ahont rodolan, encara poden regenerarse y ocupar en la societat catalana lo lloch que á la aristocracia catalana li pertoca. Que s' recordin de sa historia y sabrán com han de ferho. Fent patria, fent Catalunya, varen fundarla en la aubada de la nostra historia alguns homes esforsats; fent patria, fent Catalunya, podran regenerarla avuy los que sápiguen y vulguin ser catalans, y sentir, pensar y obrar com á catalans de la seva terra. (1)

ENRICH PRAT DE LA RIBA.

(De *La Veu de Catalunya*).

RETALL

Are no se 'n parla gayre de Filipinas, pero estaria en un verdader erro lo qui cregués que aquell riquíssim arxipiélach está completament pacificat y que pot Espanya deixar d' amohinarse per la seva situació. Negar que aquesta relativament ha cambiat fora incorre aixís mateix en una exageració. Indubtablement es imolt diferent l' estat de coses actual en la isla de Luzón de lo que era en los temps en que la provincia de Cavite y gran part de las colindants estaban en absoluta independencia, y la mateixa Manila estava baix la amensassa constant d' un cop de má dels insurrectes ajudats per certs elements de dita capital; pero que la situació dista molt de ser lo atalagedora que suposan los periódichs ministerials y que están tentats de creure 'ls que tot ho troban bé del moment que no s' reben cada dia noticias de renyidas accions, ho demostren las mateixas correspondencias de la isla que publican los periódichs més serios de la Península.

D' ellas se 'n desprén que 'ls éxits militars obtinguts no han acabat ab la insurrecció, perque al dominarse per las tropas espanyolas uns territoris se trasladaren á altres los principals quefes tagalos, mantenintse are en ellas, no en la mateixa forma certament que á Cavite per tractarse de paissos menos poblats y menos rics y més montanyosos, pero no sense mantenir un perill constant y conservant un foco gros d' insurrecció que, de no desapareixer aviat, pot arribar á tenir conseqüencias d' immense trascendencia.

Confirman aquestos temors las altres noticias que de la isla de Luzón arriban respecte á la hostilitat manifesta dels indigenas en moltes provincias y de la desconfiansa en que viuen respecte d' ells los peninsulars. A Bulacan, per exemple, y lo mateix deu succehir á Cavite, sempre la més anti espanyola de totes las provincias filipinas, tot lo país, segons un corresposnal, es hostil als peninsulars ajudant tot lo possible y no amagantsen gayre 'ls moviments dels insurrectes. A Manila dissimulan més, pero 'ls espanyols no se 'n refian dels viscas á Espanya que donan de vegadas los indis, vivint sempre atemoritzats per la frecuencia ab que s' descubreixen novas conspiracions.

Tot aixó demostra que si la pacificació material apareix encare llanyana per las dificultats de sometre als Aguinaldo, Llanera y demés quefes que ab grossos núcleos se mantenen en las regions montanyosas, més está encare la pau moral, á la que es difícil arribar avuy no més per medi de la *administració paternal* á que com únich remey, que per ere sab pera la cuestió filipina, aladia 'l manifest del partit lliberal. La cuestió filipina es potser més complicada encare que la mateixa de Cuba; millor dit, las solucions á ella han de ser molt més complexas y aplicadas sobretot ab especialissim cuydado. La necessitat d' una rectificació de política es evident; pero desgraciadament en lloch s' hi

(1) Las apreciaciones que s' fan en aquest article s' han d' entendre respecte de la generalitat; hi ha honoríficas escepcions que refermen la regla general.

GUIA DEL PASSATJER

SERVEY DE TRENS

SORTIDAS

De Reus á Barcelona

5:04 m. correo (Per Villanova y Vilafranca) 1.ª, 2.ª y tercera.
 8:56 m. exprés, primera y segunda dimars, dijous y dissabtes, (per Vilanova).
 12:11 t. mercancías, segunda y tercera.
 1:57 t. correo (per Vilanova).

De Barcelona á Reus

5:25 m. (per Vilafranca).
 9:46 m. (per Vilanova).
 15:8 t. per id.
 7:39 t. exprés (dimars, dijous y dissabtes).

De Reus á Mora

9:33 m.—1:04 t.—3:10 t.—7:19 y 9:57 nit.

De Mora á Reus

4:21 m.—8:00 m.—12:05 t.—6:04 t.—7:36 n.

De Reus á Tarragona

8:30 m.—9:47 m.—2 t.—7:04 t.

De Tarragona á Reus

7:30 m.—12:25 t.—4:30 t.—8:20 n.

De Reus á Lleyda

8:40 m.—5:23 t.

De Lleyda á Reus

5:50 m.—3:50 t.

De Reus á Vimbodí

1:28 t. cotxes de 2.ª y 3.ª.

De Vimbodí á Reus

9:53 m. cotxes de 2.ª y 3.ª.

De Tarragona á Valencia

9:30 m. y 11:30 n.

De Valencia á Tarragona

11 m. y 6:30 t.

ADMINISTRACIÓ DE CORREUS-REUS

Horas d' arribada y sortidas de correos

ARRIBADAS

De Tarragona, 8:30 m.

De Barcelona (per Tarragona)

8:30 m.
 De id. directe 10:30 t.
 De id. id. 1:30 t.
 De id. ab la correspondencia extranjera (per Picamoixons y descendencia de Lleyda) 7:30 t.
 De Madrid y Zaragoza 2:30 n.
 De Lleyda y Huesca 7:30 n.

NOTA: Los correos para Filipinas sortiran de Barcelona lo 7 y 21 de Noviembre y 15 y 19 de Diciembre del corrent any. Los de Cuba surten d'aquesta Administració lo 7, 17 y 27 de cada mes, correo ordinari.

Altra.—Deu tenirse present que tots los vapors que conduheixen tropas de refors á Cuba, portant també correo.

SORTIDAS

Pera Barcelona á las 5:00 m.
 Pera id. á las 2:00 t.
 Pera Tarragona, Valencia y Murcia per S. Vicens 5 m.
 Pera id. id. id. (per idem) á las 2:00 t.
 Pera Tarragona, directe á las 7:00 n.
 Pera Lleyda, Huesca, Manresa, Sabadell, Tarrassa y saslineas á las 8:00 m.

Pera Madrid, Saragossa, Teruel, provincias vascongadas, Castilla, Galicia, Andalucía y Extremadura á las 1:00 t.

Los pobles servits per peatons á las 9:00 m.

NOTA: A la correspondencia dirigida á Teruel, Andalucía y Extremadura, que s deposita en los buxons després de la sortida del correo de Madrid, se li donaa sortida a las 7 de la nit per Tarragona.

SOFRE GRÍS DE BIABAUX

MINERAL FRANCÉS

Premiat en as Exposicions Universals é Internacionals

DE

AVIGNON, 1890.-LYON, 1894.-BORDEAUX 1895

Destructió radical de las malalties de la Vinya, Oidium, Mildiu, Black-Rot, Rot, Blanc, Anthracosis, etc., y contra las Formigas, Pugó, Orugas y altres insectes.

Lo comprador deu, donchs, exigir, á fi de no ser enganyat, la marca EL VOLCAN, de la Companyia Biabaux, estampada entots los sachos

Representants: Senyor Joan Vilella y Companyia y Joseph Gambus y Anguera, Vilá (Bon) 12.—REUS.

Teatro Fortuny
 Compagnia catalana dirigida per los tenors principals...
Circo-Franton Reusanes
 Dos magnificas funciones para every festiu...
 Diversiones publicas

Moviment del port de Tarragona
 De Tarragona á Reus...
 De Reus á Tarragona...
 De Tarragona á Barcelona...
 De Barcelona á Tarragona...

SECCIO COMERCIAL
 La m'ambia veure á V. I. I. el llegals la present...
 El juró á la m'ambia veure y per la m'ambia de ma...
 En m'ambia veure per los m'ambia de ma...
 En m'ambia veure per los m'ambia de ma...
 En m'ambia veure per los m'ambia de ma...